

Чікірісова К., здобувач гр. МБА-212

Науковий керівник: Корзаченко М.М., канд. техн. наук

Національний університет «Чернігівська політехніка», korzachenko_87@stu.cn.ua

ВІДНОВЛЕННЯ КАМ'ЯНИЦІ П. ПОЛУБОТКА

Кам'яниця Полуботка – пам'ятка архітектури XVIII ст. Ця одноповерхова будівля з підвалом мала господарське призначення. Знаходилася в Любечі у парку на високому березі Дніпра в межах колишньої садиби Полуботків та їх спадкоємців Милорадовичів. У 1943 р. зазнала значних втрат. На початку 60-х рр. XX ст. у кам'яниці було облаштовано маслозавод. Після його закриття будівля не використовувалась і поступово руйнувалась. Споруда є пам'яткою архітектури національного значення (охор. №862).

У 2009 р. Любецька археологічна експедиція Чернігівського національного педагогічного університету імені Т.Г. Шевченка здійснила археологічні дослідження в зоні відбудови кам'яниці. У жовтні 2009 р. було розпочато роботи по реставрації за проектом інституту «Укрзахідпроектреставрація» [1]. Навколо кам'яниці закладено чотири траншеї загальною площею 102 м² для проведення досліджень.

Під час дослідження фундаментів XVIII ст. було встановлено, що з західного, східного та північного боків він був побудований впритул до стін котловану. Котлован заглиблений у материк на 2,40 м від сучасної поверхні і на 2,00-2,15 м від цеглин цоколя кам'яниці. Кам'яниця побудована на краю тераси (від сучасного краю за 6-8 м), є припущення, що вже під час будівництва спостерігалось просідання ґрунту в котловані у бік тераси. Через це саме з цієї сторони зафіксовано більшу глибину фундаменту. Зовнішній ряд фундаменту викладений почергово ложковою (ряд) та тичковою (два ряди) кладкою. Споруда одноповерхова з підвалами та горищем. Висота приміщень – підвал (2,97 м), перший поверх (2,77 м). Габаритні розміри в плані (8,56 x 11,67 м). Зовнішні та внутрішні стіни несучі з повнотілої цегли на вапняному розчині. Перемички – цегляні (арочні, лучкові). Перекриття – над підвалом та першим поверхом цегляні склепіння. Дах – чотирьохсхилий вальмовий.

Шляхом спільного аналізу виявлених дефектів та пошкоджень окремих несучих конструкцій, а також в результаті перевірних розрахунків по визначенню їх несучої здатності був визначений технічний стан конструкцій споруди кам'яниці. Стан конструкцій споруди в цілому визначений як задовільний, а стан стін підвалу та частково перекриття підвалу визначений, як непридатний для експлуатації.

Виконано комплекс ремонтно реставраційних робіт та конструктивних заходів по відтворенню несучої здатності та експлуатаційної надійності окремих конструктивних елементів та споруд в цілому [1]. Зокрема облаштовано організоване водовідведення, реставровано та опоряджено поверхню цоколю, влаштовано глиняний замок та відмостку по периметру споруди тощо.

На теперішній час кам'яниця полуботка належить до історико-археологічного музейного комплексу «Древній Любеч», використовується як музей. Стан будівлі підтримується в належному стані.

Приклад відновлення даної споруди показує, що необхідно давати другий погляд історичним будівлям, які на перший погляд знаходяться у непридатному до експлуатації стані, адже так ми не тільки отримуємо можливість спостерігати архітектурні особливості історичної пам'ятки, а й одержуємо повністю функціонуючу будівлю, яка готова приймати відвідувачів.

Перельк посилань

1. Робоча документація на реставраційні роботи «Кам'яниця П. Полуботка» в смт. Любеч, Ріпкинського району, Чернігівської області. Спеціалізований науково-реставраційний інститут «Укрзахідпроектреставрація». Львів 2011 р.